

## РОЗПОДІЛЬЧА ЛОГІСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

### ENTERPRISE DISTRIBUTION LOGISTICS

**Анотація.** Розглянуто розподільчу логістику підприємств, як одну з основних підсистем на мікро- та на макrorівні. Встановлено, що ефективна розподільча логістика забезпечує економічну безпеку підприємства та координує фізичне переміщення матеріальних ресурсів у ланцюгах постачання від виробника до споживача. Завдання вибору раціонального виду типу та кількості посередників у логістичних каналах в процесі розподільчої діяльності запропоновано виконати шляхом мінімізації загальної вартості постачання. Це позитивно відобразатиметься на формуванні кінцевої вартості матеріального ресурсу.

**Ключові слова:** розподільча логістика, ланцюг постачання продукції, канали розподілу, підприємство, розподільча мережа, мінімізація витрат.

**Abstract.** The distribution logistics of enterprises is considered as one of the main subsystems at the micro and macro levels. It has been established that effective distribution logistics ensures the economic security of the enterprise and coordinates the physical movement of material resources in supply chains from the producer to the consumer. The task of choosing the rational type and number of intermediaries in the logistics channels in the process of distribution activities is proposed to be performed by minimizing the total cost of supply. This will have a positive effect on the formation of the final value of the material resource.

**Key words:** distribution logistics, product supply chain, distribution channels, enterprise, distribution network, cost minimization.

Останній час для України є одним найважчих у сучасної історії, як для всієї країни, так й для окремих галузей вітчизняної економіки. В цих складних умовах питання дистрибуції та розподільчої логістики для вітчизняних підприємств та установ набуває особливої актуальності. Це пов'язано не тільки із зміною обсягів, напрямків та структури експортно-імпортних матеріальних потоків, але й змінами у транспортній інфраструктурі країни, появі великого обсягу специфічних матеріальних потоків (небезпечні, гуманітарні вантажі тощо), переорієнтації потоків продукції сільського господарства та харчової промисловості з водного на наземний види транспорту.

Таким чином, виникає необхідність у вирішенні науково-прикладного завдання формування нових або удосконалення існуючих господарчих зв'язків між підприємствами – виробниками та споживачами їх продукції у нових умовах. Одним з напрямків вирішення цього завдання може стати удосконалення процесів у розподільчій логістиці підприємств шляхом формування гнучких ланцюгів постачання матеріальних ресурсів [1].

Під розподільчою логістикою підприємства будемо мати на увазі управління матеріальними та супутніми інформаційними потоками на етапі розподілу усіх видів продукції підприємства від виробника до кінцевого споживача з метою як можна найбільш повного задоволення попиту останнього. Розподільча логістика охоплює ряд функцій, пов'язаних із гарантованою доставкою продукції підприємства до споживача: транспортування, зберігання, пакування, сервіс тощо [2].

При цьому виникає низка споріднених питань, пов'язаних з управлінням інформацією, фінансуванням і правовим забезпеченням логістичних операцій. На стадії дистрибуції та розподілу не створюються матеріальні ресурси, але збільшення доданої вартості відбувається

---

\* **Науковий керівник:** Олександр Дима, д.е.н., доцент, заступник декана факультету маркетингу, професор кафедри комерційної діяльності та логістики  
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, Україна

за рахунок додаткових операцій по обробці, зберіганні, пакуванні та транспортуванні продукції [5]. Водночас у підприємства виникає потреба в організації ефективних і стійких каналів збуту та забезпеченні підтримки гарантованих запасів. Як правило, це спонукає підприємства-виробників включати логістичних посередників у ланцюги поставок у рамках аутсорсингу.

Формування ефективної розподільчої логістики підприємства засновано зокрема на виборі ефективного логістичного каналу. Логістичний канал – це частково впорядкована безліч різних посередників (організацій або окремих осіб), що здійснюють доведення матеріального потоку від конкретного виробника до його споживачів [3]. Після того, як здійснюється вибір конкретних учасників процесу постачання матеріального ресурсу до споживача, логістичний канал перетворюється в логістичний ланцюг.

Використання логістичних посередників та дистриб'юторів при розподілі продукції підприємства дозволяє виробникам скоротити кількість робіт при доставці та витрати на розподіл продукції, вкладати зекономлені кошти у виробництво та інноваційну діяльність, реалізовувати продукцію більше ефективними способами та більш ефективно доводити її до цільових ринків та споживачів. Як правило, формування системи каналів у розподільчій логістиці підприємства здійснюється шляхом формування логістичних каналів різного рівня та видів [1;3].

На рівні підприємства (на мікрорівні) стратегія розподільчої логістики полягає у доставці матеріального ресурсу до споживача із виконанням наступних основних функцій:

- управління обсягом замовлень із урахуванням виробничих можливостей;
- визначення раціональних умов договорів, що укладаються із споживачами (особливо в практиці міжнародних контрактів);
- забезпечення безвідмовного та ритмічного функціонування логістичних каналів збуту в процесі розподільчої діяльності підприємства;
- управління логістичними та супутніми сервісними послугами;
- управління динамікою виробництва матеріальних ресурсів, їх запасами та збутовою мережею;
- створення та вдосконалення сучасної системи інформаційного забезпечення на базі інтелектуальних технологій.

Для забезпечення запланованих та перспективних обсягів постачання підприємство повинно визначити необхідні вид та кількість логістичних розподільчих каналів на основі оцінки мінімальної загальної вартості. Вибір оптимального каналу розподілу для підприємства запропоновано здійснити як мінімум з наступної функції (1):

$$B = C_{\text{пер}} + C_{\text{нр}} + C_{\text{п}} + C_{\text{зб}} + S_{\text{деп}}(1 + \text{ПДВ})(1 + \text{ПП}) + \frac{C_{\text{в}} T_{\text{д}}}{365 \cdot 24} D + C_{\text{г}} \frac{\delta_{\text{стр}}}{100} \quad (1)$$

де  $C_{\text{пер}}$  – вартість транспортування матеріального ресурсу, грн;

$C_{\text{нр}}$  – вартість виконання вантажно-розвантажувальних робіт, грн;

$C_{\text{п}}$  – вартість перевалки вантажу з одного на інший вид транспорту у випадку, якщо задіяно мультимодальне перевезення за участю декількох видів транспорту, грн;

$C_{\text{зб}}$  – вартість зберігання вантажу на підприємстві та у кожного посередника (за наявності), грн;

$S_{\text{деп}}$  – вартість послуг посередників, дистриб'юторів та транспортно-експедиторських компаній, задіяних у формуванні логістичного каналу, грн;

$H_{\text{ДС}}$  – ставка податку на додану вартість, частки;

$НП$  – ставка податку на прибуток, частки;

$C_{\text{в}}$  – вартість матеріального ресурсу, що постачається, грн;

$T_{\text{д}}$  – загальний час доставки вантажу, год;

$D$  – середня річна ставка комерційних банків за депозитними внесками (дисконтна ставка), %;

$C_{\text{г}}$  – страхова контрактна вартість матеріального ресурсу, що постачається, грн;

$\delta_{\text{стр}}$  – відсоткова ставка страхової компанії (у випадку, коли матеріальний ресурс у процесі постачання повинен бути застрахований або за бажанням підприємства), %.

У зв'язку із сучасними складними та невизначеними умовами на транспортній мережі України запропоновано ввести до функції (1) передостанню складову: при значній тривалості

постачання матеріального ресурсу за цей період вартість самого ресурсу може суттєво змінитись або на підприємство-постачальника з боку споживача можуть бути накладені штрафні санкції за несвоєчасне постачання.

На макрорівні розподільча логістика функціонує в глобальному просторі та повинна забезпечувати безпеку національної економіки, цілісність розподільчої (дистрибуційної) мережі на різних територіях та за межами країни. Від цього залежить зростання експортного потенціалу країни та здатність виходу на нові міжнародні ринки. Основними функціями розподільчої логістики на макрорівні є:

- прогнозування попиту на постачання матеріальних ресурсів в національних та міжнародних масштабах;
- вибір і оптимізація логістичних каналів в процесі розподільчої діяльності великих компаній, корпорацій, галузей економіки;
- розробка та реалізація плану удосконалення митних операцій;
- формування та управління загальноекономічною сервісною мережею;
- формування єдиної системи інформаційної взаємодії усіх учасників процесу постачання як всередині країни, так й ззовні тощо.

Встановлено, що суттєвим покращенням організації розподільчої логістики підприємства можливо за рахунок удосконалення: введення CRM-системи (Customer Relationship Management, що означає «управління взаєминами з клієнтами») для автоматизації процесу комунікації – від формування запитів на продукцію до безпосереднього керування транспортними засобами [4]. У CRM-системі буде зберігатись вся необхідна інформація про споживачів, обсягів їх замовлень, про перевізників, здійснюватиметься контроль перевезень та спостереження за транспортними засобами у реальному часі, а також комунікація через чат та месенджер між всіма учасниками ланцюгів постачання матеріальних ресурсів. Для більш ефективного функціонування ця система також може включати в себе:

- управління заявками на постачання і перевезення;
- управління маршрутами розподілу продукції;
- продаж логістичних сервісів і послуг,
- гнучкі інструменти аналітики на базі накопиченої інформації.

Таким чином, розподільча логістика підприємств є однією з основних підсистем як на мікро- так й на макрорівні. Вона забезпечує економічну безпеку підприємства та координує фізичне переміщення матеріальних ресурсів у ланцюгах постачання від виробника через можливих посередників до кінцевого споживача. Завдання вибору раціонального виду типу та кількості посередників у логістичних каналах в процесі розподільчої діяльності запропоновано виконати шляхом мінімізації загальної вартості постачання. Це позитивно відобразиться на формуванні кінцевої вартості матеріального ресурсу.

### *Література*

1. Кононенко А. В., Романенков Ю. О., Гатило В. П. Логістика: навч. посіб. до виконання практ. робіт. Харків: Нац.аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. 56 с.
2. Пономарьова Ю.В. Логістика: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2003. 189 с.
3. Марченко В.М., Шутюк В.В. Логістика: підручник. К.: Видавничий дім «Артек», 2018. 312 с.
4. Lomotko D., Arsenenko D., Kovalova O., Ischuka O., Methods of infrastructure management for optimization of grain transport organization. *Procedia Computer Science*. 2019. Vol. 149. P. 500-507. doi : <https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.01.168>
5. Ляденко Т.В. Важелі ефективного управління організаційно-економічного механізму маркетингу в сфері виробничо-збутової діяльності. Причорноморські економічні студії. Науковий журнал / Причорноморський науково-ослідний інститут економіки та інновацій. Одеса, 2019. с.134-138